

Ким ҳақ эканини бандалар эмас, Аллоҳ таоло аниқлайди | Ақийда дарслари (237-дарс)

19:00 / 24.07.2023 5194

Мўмин-мусулмон киши қиёмат куни тарози бўлишига ва унда ҳар бир одамнинг бу дунёда қилган амаллари ўта аниқлик билан тортилишига жазм ила эътиқод қилмоғи лозим. Чунки бу ҳақда Қуръони Карим ва ҳадиси шарифларда ҳеч қандай таъвилни кўтармайдиган равишда очиқ-ойдин иборалар билан хабарлар келган.

Аллоҳ таоло Анбиё сурасида:

﴿حَسْبِبْنَا وَكُفَىٰ بِهَا آئِنًا حَرَدَلٍ مِّنْ حَبْكَةٍ مِّثْقَالٍ كَانَتْ وَإِنْ شِئْنَا نَنظِمُ نَفْسًا نُّظَلِّمُ فَلَا الْقِيَامَةَ لِيَوْمِ الْقِسْطِ الْمَوَازِينِ وَنَضَعُ

«Қиёмат куни учун адолат мезонларини қўюрмиз. Бирор жонга ҳеч қандай зулм қилинмас. Агар (амал) ачитқи донаси оғирлигича бўлса

ҳам, келтирамиз. Ҳисобчиликда Ўзимиз кифоя қилурмиз», деган (47-оят).

Қиёмат қоим бўлгандан кейин дод-войларга, эътирофларга, тавба-тазарруларга ва ёлворишларга қаралмайди.

«Қиёмат куни учун адолат мезонларини қўюрмиз».

У мутлақ адолат тарозиси бўлади. Ҳаммага бир хил муносабатда бўлинади.

«Бирор жонга ҳеч қандай зулм қилинмас».

Фойдасидан камайтирилмайди, зарарига қўшилмайди.

«Агар (амал) ачитқи донаси оғирлигича бўлса ҳам, келтирамиз».

Ачитқи донаси жуда кичик бўлади. Агар инсоннинг бу дунёда қилган яхшию ёмон амали ўша кичик доначалик оғирликка эга бўлса ҳам, ҳисобга олинади. Яъни ҳеч бир амал эсдан чиқарилмайди.

«Ҳисобчиликда Ўзимиз кифоя қилурмиз».

Бизга бошқа ҳисобчининг кераги йўқ.

Демак, қиёмат куни келмасидан олдин ҳаракат қилиб қолиш керак. Унга тайёргарлик кўриш лозим.

Аллоҳ таоло Аъроф сурасида:

﴿۸﴾ الْمَفْلُحُونَ هُمْ فَأُولَئِكَ مَوَازِينُهُ، ثَقُلَتْ فَمَنْ أَلْحَقُ يَوْمَئِذٍ وَالْوَزْنُ

«Ўша куни тортиш ҳақдир. Бас, кимларнинг тарозилари оғир келса, ана ўшалар - ҳа, ўшалар зафар топувчилардир», деган (8-оят).

Қиёмат куни фақат савол-жавоб билан кифояланиб қолинмайди. Балки ундан ҳам дақиқроқ ишлар бўлади. Ҳар бир инсоннинг қилган амаллари тарозига солиб тортилади. Бу тарози аниқ ишлайдиган тарози бўлиб, зарранинг оғирлигини ҳам сезади. Ана ўша тортишда кимнинг амаллари оғир келса, у нажот топади, жаннатга киради.

Аллоҳ таоло Шууро сурасида:

﴿۱۷﴾ قَرِيبٌ السَّاعَةِ لَعَلَّ يُدْرِيكَ وَمَا وَالْمِيزَانَ بِالْحَقِّ الْكِتَابَ أَنْزَلَ الَّذِي اللَّهُ

«Аллоҳ ҳақ ила Китобни ва мезонни нозил қилган Зотдир. Қаердан билурсан, эҳтимол, Соат яқиндир!» деган (17-оят).

Одамлар ўзларича, мен ҳақман, деб талашиб-тортишиб юрибдилар. Ҳар ким ўзини ҳақ, ўзгани ноҳақ билади. Ҳар ким ҳақни ёки ноҳақни ўз қаричи билан ўлчайди.

Ҳолбуки, **«Аллоҳ ҳақ ила Китобни ва мезонни нозил қилган Зотдир»**.

Ким ҳақ эканини бандалар эмас, балки бандаларнинг Робби Аллоҳ таоло аниқлайди. Бунинг учун У Зот ҳақ ила китобни нозил қилиб қўйди. Ким Аллоҳ нозил қилган китобга мувофиқ иш тутса, ҳақ бўлади. Ким Аллоҳ нозил қилган китобга хилоф иш тутса, ноҳақ бўлади.

Шунингдек, бандаларнинг амаллари, ахлоқлари, тасарруфотлари ўша тарози ўлчовида қийматли бўлса, нажот топади. Кимники вазнга эга бўлмаса, ҳалокатга учрайди. Буларнинг ҳаммаси қиёматда маълум бўлади.

«Қаердан билурсан, эҳтимол, Соат яқиндир!»

Кўз юмиб-очгунча қоим бўлиб қолар. Шунинг учун ўша соатга, ўша ўлчовга доим тайёр тургин.

Аллоҳ таоло Муъминун сурасида қуйидагиларни айтади:

﴿خَالِدُونَ فِيهَا أَنفُسُهُمْ وَسَاءَ لِمَنْ خَسِرَ وَأَلَّذِينَ فَؤُوقَ كَتِيبِكُمْ مَوْزِينَهُمْ. خَفَّتْ وَمِنَ الْمُفْلِحِينَ هُمْ فَأُولَٰئِكَ مَوْزِينَهُمْ ثَقَلَتْ فَمَنْ﴾

«Кимнинг тарозиси оғир келса, бас, ана ўшалар зафар топувчилардир. Кимнинг тарозиси енгил келса, бас, ана ўшалар ўзларига зиён қилибдилар. Жаҳаннамда мангу қолувчи бўлибдилар» (102-103-оятлар).

Қиёматдаги тарози ва амалларни тортиш ҳақида кўплаб ҳадиси шарифлар келган. Баъзилари билан танишиб чиқайлик.

أَهْنَعُ هَلْ لِي ضَرَّةٌ شِئْءٌ نَع
تَكَبَفَ رَأْسِي تَرَكَ ذَاهِنًا

يَلَصَّ هَلْ لَأُؤْسَرَ لَأَقَفْ
أَمْ «: مَلَسَ وَ هَيْلَعُ هَلْ لَأُ
تُرَكَذُ: تَلَأَقُ «: كَيْ كُبِّي
لَهَفُ، تُيَكَبَفَ رَأْنَلَأُ
مُؤَيُّ مَكِيلَهَأُ نُؤْرَكَذَتْ
هَلْ لَأُؤْسَرَ لَأَقَفْ؟ ةَمَأَيُّ قُلَأُ
: مَلَسَ وَ هَيْلَعُ هَلْ لَأُؤْسَرُ
أَلَفَ نَطَأَوْمِ ةَثَأَلَتِ يَفِ أَمْأُ»
نَأَزِي مَلَأُ دُنَعُ: أَدَحُ أَدَحُ رُكُذِي
وَ هُنَأَزِي مَفِخَيَأُ مَلُغَيِ يُّتَحِ
يُّتَحِ بَأَتِكُلَأُ دُنَعُو، لُقُتَيِ
يَفَأُ هُبَأَتِكُ غَقَيِ نَيَأُ مَلُغَيِ
نَمْ مَأُ هَلْ أَمْشِ يَفِ مَأُ هِنَيِ مَيِ

إِذَا طَارَّ صِلَا دُنْعَو ، هِرَّةَ ظِءَارَو
هُأَوْر . «مِّنْ هَجْ يِرَّةَ ظَنْ يَبَّعْضُو
دُوَادُ وَبَأْ

Оиша розияллоху анҳодан ривоят қилинади:

«У киши дўзахни эслаб йиғладилар. Шунда Расулуллоҳ соллаллоху алайҳи васаллам:

«Сени нима йиғлатяпти?» дедилар.

«Дўзахни эслаб йиғладим. Қиёмат куни аҳли аёлларингизни эслайсизларми, эй Аллоҳнинг Расули?» деди.

«Уч жойда биров бировни эсламайди. Тарози олдида, то тарозиси энгил келадими, оғир келадими, билгунича. Китоб (берилиши) вақтида, то китоби ўнгдан тушадими ёки чапданми ёхуд олдинданми, билгунича. Сирот жаҳаннамнинг икки қирғоғига қўйилганда», дедилар».

Абу Довуд ривоят қилган.

Бу ҳадиси шарифдан бандаларнинг амалларини тарозида тортиш палласи қиёмат кунининг энг оғир уч палласидан бири эканини билиб оламиз. Ўша паллада ҳамма ўзи билан ўзи овора бўлиб, бошқани эшлашга имкони бўлмас экан. Чунки ҳамма учун тарозиси оғир келиши лозим бўлиб қолади. Ҳамма тарозим энгил келиб қолмаса эди, деган ташвишда бўлади. Аллоҳ таоло ўша пайтда тарозимизнинг оғир келишини насиб қилсин!

لَاقُ هُنَّعُ هَلْ لَّا يَضْرَسَنَّا نَع
هَلْ لَّا يَلَّصَّ يَبَّنَّا تَلَّأَسْ

يَلَعَفُ شَيْءٌ نَأْمَلُ سَوْءَ يَلَع
أَنَا» : لَأَقَفِ ، ةَمَ أَي قُلَا مَوِي
لُوسَرَ أَي : تُتَلَّقُ : لَأَق . «لَعَفُ
: لَأَق ؟ كُبُّ لَطَأُ نِيَّافٍ ، هَلَلَا
يَنْبُلُ طَتَامَ لَوَّأُ يَنْبُلُ طَا»
: تُتَلَّقُ : لَأَق . «طَارَّصَلَا يَلَعُ
؟ طَارَّصَلَا يَلَعُ كَقُلَا مَلُ نِإَفِ
ذَنْعُ يَنْبُلُ طَافُ» : لَأَق
مَلُ نِإَفِ : تُتَلَّقُ . «نَازِي مَلَا
: لَأَق ؟ نَازِي مَلَا ذَنْعُ كَقُلَا
، ضَوْحَلَا ذَنْعُ يَنْبُلُ طَافُ»
ثَالِثَلَا هَذِهِ طُخُّ أَلِ يَنْبُلُ
«نَطَاوَمَلَا» .

Анас розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«Набий соллаллоҳу алайҳи васалламдан қиёмат куни мени шафоат қилишларини сўрадим. Шунда у зот:

«Мен шундай қилурман», дедилар. «Эй Аллоҳнинг Расули! Сизни қаердан излай?» дедим.

«Аввало мени излаганда сиротдан изла», дедилар.

«Сизни сирот устида топмасам-чи?» дедим.

«Тарози олдидан изла», дедилар.

«Сизни тарози олдида ҳам топмасам-чи?» дедим.

«Унда мени ҳовузнинг олдидан изла. Мен шу уч жойдан бирида бўламан», дедилар».

Демак, Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи васаллам қиёмат куни сирот, тарози ва ҳовуз орасида бориб-келиб турадилар. Ўзларининг шафоатларига сазовор умматларига мазкур уч жойдан бирида йўлиқадилар. Аллоҳ таоло барчамизга ўша кунда у зотга йўлиқиб, шафоатларига сазовор бўлишни насиб этсин.

يَضَرُّ وَرَمَعَنْ نَبِ هَلْ لَدَبَعَنْ
لُؤْسَرَلْ لَأَقْ: لَأَقْ أُمُّهُ نَعْ هَلْ لَأ
هُيَلَعْ هَلْ لَأ يَلَصْ هَلْ لَأ
صَلَّحْ يَسْ هَلْ لَأ نَأ: مَلَّسْ وَ
سُؤْرُ يَلَعْ يَتْمَأْ نَمَ أَلْجَر
،ةَمَ أَيَقْلَأ مَوِيَقِيَّ أَلْخَلَأ

عَسْتِ هَيْلَعُ رُشْنَيْفِ
لَجَسُّ لُكْ، أَلَجَسَّ نَيْغَسْتَو
لُوقِيٍّ مُمْثٍ، رَصَبْلٍ دَمُّ لُثِمِ
؟ أَيُّ يَشِ آذَهُ نَمُّ رُكُنُتَا
يَتَبَتَكَ كَمَلِظَا
أَيُّ أَلِ لُوقِيٍّ فِ؟ نُوْظِفِ أَلِ
؟ رُذَعِ كَلَفَا لُوقِيٍّ فِ بَرِ
لُوقِيٍّ فِ بَرِ أَيُّ أَلِ لُوقِيٍّ فِ
، نَسَحِ أَنْ دُنِعِ كَلُّ نَا، يَلَبِ
مَوِيْلَا كَيْلَعِ مَلُظِ أَلِ هُنِإِ
دَشَا أَيْفِ عَقِطِ بَجُخَتِ فِ
نَا دَشَاوُ، هَلِ لَا أَلِ أَلِ نَا
، هَلِ وَسَرَوُ هُدْبَعِ أَدْمِ حُمِ

كَانَ زَوْجِي رُضِحًا لِقَوْلِي فِ
هَذِهِ أُمَّ بَرَّأِي لِقَوْلِي فِ
تَالْحَجِّ سَلَا هَذِهِ غَمُّ قَاتِلِ الْبُلَا
تَالِقِ مَلَّطْتُ الْكُنَا تَالِقِ
يَفُتُّ الْحَجِّ سَلَا غَضُوتِ فِ
يُفَكُّ يَفُتُّ قَاتِلِ الْبُلَا وَيُفَكُّ
تَلْقُوتِ وَتَالْحَجِّ سَلَا تَشْأَطُ فِ
غَمُّ لِقُوتِ تَالِقِ فِ قَاتِلِ الْبُلَا
هَؤُورِ . «عَيْشِ هَلَلَا مُمْسَا
يُذِمُّرَّتْ لَا

Абдуллоҳ ибн Амр розияллоҳу анҳумодан ривоят қилинади:

«Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам шундай дедилар:

«Албатта, Аллоҳ таоло қиёмат куни менинг умматимдан бир кишини халойиқнинг олдида турғизиб қўяди-да, унинг устидан тўқсон тўққизта дафтарни очади. Ҳар бир дафтарнинг узунлиги кўз етгунча бўлади. Сўнгра Аллоҳ:

«Мана шундан бирор нарсани инкор қиласанми? Ёзувчи фаришталарим сенга зулм қилдиларми?» дейди.

«Йўқ, эй Роббим!» дейди.

«Узринг борми?!» дейди. «Йўқ, эй Роббим!» дейди.

«Худди шундай. Албатта, Бизнинг ҳузуримизда сенинг бир дона яхшилигинг бор. Бугун сенга зулм қилиш йўқ», дейди. Кейин бир варақа чиқарилади. Унда «Ашҳаду аллаа илааҳа иллаллоҳу ва ашҳаду анна Муҳаммадан абдуҳу ва Расулуҳу», деб ёзилган бўлади. Бас, У Зот:

«Тортишингга ҳозир бўл!» дейди.

«Эй Роббим! Манави варақа ва манави дафтарлар нима?» дейди.

«Албатта, сенга зулм қилинмас», дейди.

Бас, дафтарлар бир паллага ва варақа бир паллага қўйилади. Дафтарлар енгил келади. Варақа оғир келади. Аллоҳнинг исмидан ҳеч нарса оғир келмас».

Термизий ривоят қилган.

Аллоҳ таолога ва Муҳаммад соллаллоҳу алайҳи васалламга иймон келтириш қиёмат куни тарози босадиган асосий нарсалигини шундан билиб оламиз.

Биз мазкур тарозининг нави, жавҳари, сони, шакли ва кайфияти ҳақида баҳс ҳам, фикр ҳам юритмаслигимиз лозим. Бу каби тафсилотлар илмини Аллоҳ таолонинг Ўзига ҳавола қилиб, оят ва ҳадисда келган маънога иймон келтирамиз.

«Сунний ақийдалар» китоби асосида тайёрланди

Ушбу китоб Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Дин ишлари бўйича қўмитанинг 2022 йил 22 июлдаги 03-07/5979-рақамли хулосаси асосида чоп этилган.